

227. Az Isten világába való belemerülés a kapott (passzív) összeszedettség által

Imádkozzuk a 30. számú éneket:

*Ó Jézus, szűzen született szép Rózsaszál,
Kit lelkem hideg jászolban, szalmán talál.
Ó Jézusom, szent Jegyesem,
Nyugodjál meleg szívemen, én kedvesem!*

*Ó Jézus, mennyei Vendég, énnálam szállj!
Vétkemtől, rútságaimtól ne irtózzál!
Ó Jézusom, szent Jegyesem,
Nyugodjál meleg szívemen, én kedvesem!*

Az Istennél való megpihenés imáját próbáljuk gyakorolni. Ennek **aktív** fajtája az, amikor a lélek helyezi magát Isten kezébe, elmélyed Isten világába. A **passzív** formájáról már legutóbb elméltünk, hogy belemerül a lélek Istenbe. A passzív belemerülésnek azonban van még egy **következő fokozata**, amikor az ember az imádságban kapja az összeszedettséget. Ez is passzív, vagyis nem emberi erőfeszítés gyümölcse.

I. Keresztes Szent János engedte, hogy Isten belemerítse a Szeretetóceánjába

A lélek ebben az imamódban **befogadó jellegű**. Hogyan történik ez? Úgy, hogy az Úristen nevel bennünket, magára irányítja az Istenbe merült lélek képességeit. Az értelem és az akarat Istenre irányul. Ennek egy nagyon nehéz, fájdalmas esetét élte meg **Keresztes Szent János**. Számára a **toledói kolostor börtönének kilenc hónapjában az egyedüli fény a hit, a remény és a szeretet megélése volt**. Ez a „magzat-létnyi” idő számára a tisztulás, a szabadulás és az Istennel való szeretetegyesülés sötét éjszakája lett. Szent Pállal elmondhatja: *Ha tehát Krisztussal meghalt a világ elemeinek, vagyis attól kezdve mintha nem is a világban élt volna, hanem Istenben* (vö. Kol 2, 20).

1. Mit csinált a misztika nagy tudósa? Hagyta, hogy Isten maga vezesse. A léleknek tehát ez a magatartásmódja itt: nem tesz erőfeszítést, nem rúg-kapalózik, mint a vízbe esett, életéért küzdő ember, hanem megadja magát annak az Istennek, Aki már körülveszi őt a szeretetével, Aki bele akarja meríteni őt szeretete tengerébe. Keresztes Szent János tehát hagyta, hogy Isten megfossa mindentől, lecsupaszítsa mindattól, ami nem Isten.

a) Teljes mélységében megtapasztalta, hogy mit jelent embernek lenni. **Az ember** nem más, mint Istennek kiszolgáltatott lény, **Istenbe belemerült lény**.

b) Megtapasztalta azt is, hogy honnan jön, és hova szól a hívása, ahova meg kell érkeznie, Istenbe. Isten teremtményének, az embernek a helye nem önmagában van, hanem Istenben. Micsoda új életszemlélet bontakozott ki benne ez alatt a kilenc hónap alatt!

c) De a leglényegesebb, amit megtanult, az az, hogy ki is ez az Isten, és hogyan működik az emberben.

Mindezek a tapasztalatok tehát az ő lelki átformálódását, és az Istennel való találkozásának boldogságát készítették elő. Abban a kilenc hónapban ott a toledói börtönben Keresztes Szent János egyre jobban belemerült Istenbe.

2. Hogy mennyire nem emberi elgondolás ez az átformálódás, mutatja, hogy a kinyilatkoztató Isten apostolain keresztül is ezt üzeni. **Szent Pál** azt mondja: *Vessétek le a régi embert szokásaival együtt, és öltözzétek fel az újat! Merüljétek bele, öltözködjétek bele az újba, aki a Teremtőjének képmására állandóan megújul a teljes megismerésig. Itt már nincs többé zsidó,*

görög, hanem minden és mindenben Krisztus! (Kol 3, 9-11). Krisztusban meghaltatok, és életek Krisztussal az Istenben van elrejtve (Kol 3, 3). Aki meg tud halni a bűnnek, az evilágnak (amely el akarná vonni Istentől) és önmagának (amennyiben Isten helyett ő maga akarna lenni az élete ura), az egyre jobban beleöltözködik Krisztusba, és belemerül Istenbe.

Szent Péter ugyanezt tanítja: Krisztus legyőzte a halált, hogy az isteni természet részesei (vö. 2 Pét 1, 4), az örök élet örökösei legyünk. Az örökös akkor jut hozzá a kincshez, ha az örökhagyó meghalt. Krisztus meghalt értünk, hogy a legnagyobb kincsnek: Isten örök életének lehessünk a birtokosai.

3. Ha két főapostol ugyanazt tanítja, akkor ezt az egybehangzó tanítást **nagyon meg kell szívlelnünk**. Most és itt le kell vetnünk a régi embert a szokásaival együtt, illetve hagyjuk, hogy Isten lecsupaszítsa rólunk, mint Keresztelő Szent Jánosról a toledói kolostor-börtönben. Mi is foglyok vagyunk, „**Isten rabjai**”. Gárdonyi Gézának ezt a gyönyörű kifejezését nemcsak a domonkos barátok, a domonkos apácák és Árpád-házi Szent Margitunk élhette meg a Nyulak szigetén. Isten mindnyájunkat meghív arra, hogy belemerüljünk az Ő életébe. Csak ne rüggkapálózzunk ellene, hanem szabad akarati döntéssel **hagyjuk, hogy Isten a szeretetével rabul ejtse a szívünket**, ahogy Szent Pál mondja: *a teljes megismerésig*. Állandó folyamat, ahogyan Isten belemerít bennünket az Ő szeretetébe: állandóan egyre mélyebbre juthatunk ebben a Szeretetóceánban. *A krisztusi új teremtménynek ugyanis állandóan meg kell újulnia Teremtője képmására* (vö. Kol 3, 10).

4. A szeretetbe való egyre mélyebb belemerülést nem lehet megenni. A mélytengeri bűvár is minél lejjebb hatol, annál nagyobb sötétséget tapasztal; de reflektora fényénél újabb és újabb világ tárul fel előtte. De hol van ez a teljes megismeréstől? Krisztus ezt ígéri nekünk Szent Pál apostolon keresztül. Állandóan megújulni, egyre jobban belemerülni az Istenség szeretetébe, annak teljes megismeréséig. Ez a megismerés, nézés, látás, szeretetteljes gyönyörködés a szemlélt valóságban **a kontempláció**. Kérjük az Urat, hogy adja a hit reflektorának fényét! Ő világítson nekünk! Nemcsak a lefelé haladás, a belemerülés útját mutatja a fény jelzésével, hanem egyre jobban kezdjük látni azt is, Aki a fény mögött van, Akinek arcát még nem látjuk, csak a kezében lévő reflektor fényét. A fény Tőle jön ugyan, de nekünk mutatja az utat, nem az Ő arcát világítja meg. Mégis teljes bizalommal mehetünk egyre mélyebbre a szeretet tengerébe, mert tudjuk: Őbenne vagyunk, Ő mutatja az utat, a reményünkkel egészen rábízhatjuk magunkat arra, Aki szeret minket, aki most itt, a mélységes mélységbe elmerülve viszontszerethetünk, mert *Isten előbb szeretett minket* (1 Jn 4, 9).

II. A kapott összeszedettség értelmünk és akaratunk elmerülése Istenben

Szellemi képességeink tehát Isten ajándékából, a Szentlélek különös kegyelme által merülnek egyre jobban bele az istenszeretet tengerébe.

1. A **cselekvő** (aktív) **összeszedettség** tehát az az imamód, amelyet (a kegyelem segítségével) az ember törekedett megvalósítani; amikor is

- Istenre gondolt,
- Istenhez szólt az imában,
- és Istenre irányult akarásában, illetve cselekedeteiben.

2. A **kapott** (passzív), vagyis természetfeletti **összeszedettség** pedig az az imamód, amely kifejezetten a kegyelem hatására jön létre szellemi képességeinkben. Figyelmünket és vágyainkat itt Isten elvonja azoktól a teremtményektől, amelyek nem Őhöz segítenek. „Becsukja” lelkünk szemét és fülét, hogy semmit ne nézzen vagy halljon, ami nem vezet Hozzá. Figyelmünket és vágyainkat magához vonja, hogy Vele foglalkozzunk, hogy egyre jobban belemerüljünk, és Benne megpihenjünk. Ez a jövő, a kibontakozás útja: Minél inkább belemerül a lélek Istenbe, annál jobban megpihen.

a) De most még maradjunk a merülésnél, mert az Istenbe való belemélyedés imaállapotát kívánjuk tanulmányozni, a megpihenés imájáról majd később lesz szó. A kapott összeszedettség tehát előkészíti lelkünk képességeit az Istennel való teljes egyesülésre (Tanquerey, 1436).

b) A Jézusról nevezett (Avilai) Szent Teréz arról ad tanítást, hogy ezt a passzív összeszedettséget nem mi érzük el az értelmünk munkájával, hogy magunkban Istenre igyekszünk gondolni. Nem mi érzük el a képzelőtehetség munkájával, tudniillik azáltal, hogy magunkban igyekszünk megjeleníteni Istent az imagináció, az elképzelés, elgondolás által (*A belső várkastély* 4. lakás, 3. fejezet), hanem ez a passzív összeszedettség **a kegyelem hatása alatt jön létre a képességeinkben**. Ez a belső összeszedettség **olyan imádság** – folytatja –, **amelyet az ember érez**. A misztika tanítómesternője ki meri mondani azt, amire mi is vágyakozunk: megérezni az Istenre irányultságunkban Istent. Ha az ember belemerül a vízbe, akkor érzi a vizet, amely körülveszi. Becsukja a szemét, hogy ne menjen bele a víz, de minden érzékszervével érzékeli, és a túlélésre törekszik. Megérezzük a levegőt is, amely körülvesz bennünket, amelynek óceánjába belemerültünk, amely azonban éltet minket.

3. Amint a vizet vagy a levegőt érzékszerveinkkel meg lehet érezni, úgy Szent Teréz az imára is mondja: **A belső összeszedettség** olyan imádság, amelyet az ember úgy érez, mintha a külső érzékszervek mintájára más érzékelések lennének a lélek belsejében. Az ember itt nem a külső érzékszervekkel akar látni vagy hallani, hanem **csak azzal akar foglalkozni, Aki egészen betölti, Aki egészen körülveszi, tudniillik Istennel!** Ebben az imaállapotban a külső érzékelés és a többi képességek nincsenek felfüggesztve. Az ember látja a fizikai világot, hallja a hangokat, módjában állna a léleknek ezeket a fizikai érzékeléseket követni, de módjában áll az is, hogy Istenre irányítsa őket. Annál is inkább, mert Isten magához vonja a belső érzékszerveinket a ráfigyelés és a ráirányulás által.

4. Mindnyájunk számára ismerős az élmény, magunk is megéltük, másokat is ilyenek látunk: Társaságban, beszélgetés közben egyszer csak az ember észreveszi, hogy a másik tekintete nem ott van, hanem egészen valahová másfelé irányul. Hallja, amit mondok neki, de nem is figyel rám, ő lélekben máshol van. Vörösmarty is a *Merengőhöz* című költeményében így fogalmazza meg: „Hová mereng el szép szemed világa?” Látszik, hogy az illető nincs itt lélekben. A passzív összeszedettségben is ez történik: Isten a teremtett világból a teremtett lények társaságából úgy vonja el az imádkozó ember figyelmét, a vágyait, hogy azokat itt hagyja. A teste itt van ugyan, de a **lélekben ott van Istennél**, belemerült Isten világába.

III. Most próbáljuk meg mi is igényelni ezt az elmerülést!

1. Testünk ugyan még itt van ebben a fizikai világban, de a lelkünk az ő képességeivel, tehát az **értelmi ráfigyeléssel, és a szívből fakadó szeretéssel próbálja Istent egyre inkább követni a mélységbe, ahová az Úr vonz bennünket**. Engedjük, hogy ez az isteni vonzás elhatalmasodjon rajtunk! Engedjük, hogy ez a végtelenül nagy isteni Lény a maga szellemi, lelki Tömegvonzásával egyre jobban vonzzon bennünket! Ennek a csendes mély tengeri világnak a csendjét engedjük hatni magunkra! **Körülvesz a csend, Isten világa, amelyben csak az Ő szeretete lüktet**, áramlik felénk, amellyel azt akarja, hogy az Ő lelki csendje a mi lelkünk csendjével hullámozzék egybe, hogy az Ő végtelen nagy Szeretetáramlása a mi gyarló, kicsi szívünk csekélyke szeretetével hullámozzék egybe. Az imádkozó lélek, vagyis az Istenhez forduló ember, ó mennyire otthon érzi magát ebben az isteni világban! Milyen szívesen merülne még mélyebbre! Az elmélyülés által vezet Isten a lényeghez, az Ő belső világához.

2. A diák is akkor tud igazán tanulni, ha szellemileg belemélyed abba a megtanulandó tananyagba. Amikor a lélek el tud mélyülni Istenben, **ez az elmerülés mennyire vezetti őt a Lényeghez**, az egyetlen lényeges Létezőhöz, a létezés központjához, Istenhez. Ha a diák megért

valamit a belső tartalomból, az az élmény hasonlít ehhez, amikor az imádkozó lélek Isten belső világába egyre jobban bele tud hatolni. Ahogyan a diákot a megtanult és a megértett tananyag birtoklása örömmel, szellemi örömmel tudja eltölteni – „de jó, hogy ezt én már tudhatom!” –, úgy a lélek is valami emberfeletti lelki örömet él meg.

3. Ez az, amikor **a lélek megérzi Istent**. Ez az, amikor a szív megtapasztalja Isten létét, Aki körülveszi őt. Ez az, amikor az emberi lét egygé válik pszichikailag is, tehát belső tudással, tapasztalással is az isteni Létezővel, amikor a teremtmény immár tudatosan Istenben létezik.

Micsoda szellemi kincs, ha valaki szellemi képességeivel meg tudja ismerni, és szeretetben birtokolni is tudja ezt az őt körülvevő isteni Létet. Ezt mondjuk **Istenbe merült életnek**. Ez kezdődik a keresztség alkalmával, amikor az alámerüléssel keresztteléskor az ember teste a vízbe merül bele, lelke pedig – akár alámerítéssel, akár leöntéssel történik a kereszttelés – Istenbe merül bele, és attól kezdve **Istenben él**, attól kezdve **Istenben van otthon!**

4. Ezért van az, hogy a bűnbe esett emberiség a paradicsomkert boldogságára vágyik mindig vissza.

Ezért van az, hogy a fészkből kiesett kismadár fióka az anyafészek puha melegébe kíváncsozik vissza.

Ezért van az, hogy az Istentől kiválasztott keresztény lélek sem akar semmi olyant tenni, amellyel ebből az anyamadár puha fészkenél is melegebb otthonból kieshetne. Itt már annyira megragadta Istennek ez a szeretetteljes Lénye, ez a tenger-nagy szeretete, hogy nem kíváncsozik másfelé evickélni, szárnyalni, ami mind kevesebb lenne, mint Isten. Mint az éltető levegőtengerben az ember teli tüdővel szívja be az őt körülvevő miliót, úgy a lélek is Isten Szeretettengerében is azt szeretné, hogy Isten ne csak kívülről ölelje őt körül, hanem egészen betöltse lelke belsejét is! Mennyire igaz Jézusnak a szava: *Ő énbennem, én őbenne!* (Jn 14, 20).

Milyen lehet az az imaállapot, amikor Isten maradandó módon lakást vesz az ember lelkében, és amelyről a Jézusról nevezett Szent Teréz: *A belső várkastély* 6. lakásában beszél? Jézus mondja: *Szívesen eljön, és lakást vesz a lélekben* (vö. Jn 14, 23), illetve *bennem marad, Ő pedig énbennem* (Jn 15, 4).

A kapott, vagyis passzív összeszedettség imájában tehát **nemcsak a lélek merül bele Isten világába, hanem Isten is az ember lelkének hajlékába**.

Ez az örömteli tapasztalás hangzik vissza Isten szavában:
Gyermekem, te most már tudod, hogy' szeretlek én.

A lélek pedig már csak ennyit tud kidagogni:
Istenem, szeress még jobban engem, szüntelen!

Isten újra meg újra mondja:
Gyermekem, te most már tudod, hogy' szeretlek én.

Most már belül is tudjuk, hogy mennyire szeret! Most már vég nélkül mondhatjuk:
Istenem, szeress még jobban engem szüntelen! – Szüntelen, Szüntelen!